

Основни положения

на Национална програма за устойчиво развитие на дивечовите запаси в системата на НЛРС “СЛРБ”, чрез разселване на дивеч

приети с решение на ОС на НЛРС – СЛРБ N об.03.от 30 октомври 2003г.

Разселването на дивеч в природата с цел обогатяване на българската природа с ловностопански видове се явява основно направление в дейността на НЛРС за осъществяване на нейната екологична политика. През последните години промените в ловното законодателство в страната и новото правно-организационно място на сдруженията дадоха своето отражение върху организацията и управлението на дейността ни по разселването в определено негативна посока. Самостоятелността на сдруженията даде възможност за засилване ролята на субективния фактор по места в посока въздържане от определени мероприятия, свързани със стопанисването в ловностопанските райони. Отпадна и добрата практика ежегодно колективният орган на националната организация да утвърждава програма за разселване по ловно-рибарските сдружения. Поведението на много от сдруженията при закупуването на дивеч за разселване в момента напомня пазаруване в бакалия – заявките са много закъснели или ги няма, а се разчита на това, че стопанствата разполагат винаги с дивеч. Този подход освен че не е ефективен, създава предпоставка за нарушение на ЗЛОД и чл.52, ал.3 от Правилника за неговото приложение, където е поставено изискване ежегодната програма по разселване на дивеча да бъде утвърждавана от началника на НУГ до 15 декември. Ето защо изготвянето на работеща национална програма за разселване на дивеч в системата на НЛРС–СЛРБ е крайно належащо. Основателна причина за нейното изготвяне са извършените последни промени на ЗЛОД и Правилника за неговото приложение. С промяната на механизма на събирането и разходването на вноските за ползване на дивеч се дава една по-голяма възможност за ефективното им оползотворяване с цел подобряване стопанисването на дивеча, изразяващо се в запазване и обогатяване на видовото разнообразие, подобряване на местообитанията, опазването и възпроизводството на дивеча, гарантиране на биологичния минимум, достигане и поддържане на допустимите запаси, осигуряване на рационално и устойчиво ползване. Оценена е и ролята на националната организация като партньор на Националното управление на горите по отношение запазването и обогатяването на видовото разнообразие.

По отношение на едрия дивеч, и по-специално на неговото устойчиво развитие, на територията на страната са създадени 39 Държавни дивечовъдни станции с цел не само запазване и обогатяване на дивечовото разнообразие, а също така възпроизводство и разселване на дивеч в съседните територии. За тази цел в бюджета на НУГ ежегодно се акумулират 30% от събраните средства за ползване на дивеча, които се насочват за подпомагане дейността на Държавните дивечовъдни станции. В своята преобладаваща част ловностопанските райони, подходящи за местен дребен дивеч, са извън структурите на НУГ и държавата много трудно може да осъществява ефективна дейност по стабилизиране на запасите от дребен дивеч. Такава роля е отредена на Националната организация, която е оторизирана да насочва и управлява събираните по чл. 65а, ал. 4 от ПП ЗЛОД средства за задивечаване по най-ефективния начин. Оттук произтича и необходимостта от изготвяне на научнообоснована Национална програма за устойчиво развитие на дивечовите запаси в

1

системата на НЛРС – СЛРБ чрез разселване на дивеч. Като основа за разработването ѝ могат да послужат немалкото изводи и констатации от провежданите научно-практически съвещания през последните години и анализите на ежегодните отчети на дейността по организацията на разселването. Актуални и базови са изводите, че най-жизнена е популацията на фазана при пролетен запас между 150 000 – 200 000 бр., че количеството на ежегодно разселваните фазани не трябва да е по-малко от 100 000-120 000, защото при намаляване на разселването под 100 000 бр. през следващата година пролетните запаси започват да спадат. Не са за подценяване и изводите в научните разработки на проф. Нанкинов от БАН, че през последните години намалява плътността на популацията от зеленоглавка у нас през зимния период, което той свързва с намалялото разселване на полудиви патици през последните години. Направено е и доста за районирането на територията на страната по отношение на различните видове и подвидове дребен дивеч. Всичко постигнато и констатирано до момента трябва да бъде актуализирано и научно обосновано в програмата, като се изходи от сегашното състояние на дейността.

Състояние на дейността по разселването на дивеча

Разселването на дивеча в природата е в пряка зависимост от възможностите за развъждането му при изкуствени условия. За тази цел в периода 1960-1980 г. в системата на СЛРБ е създадена значителна производствена и аклиматизационна база, позволяваща годишно да се произвеждат и разселват 650 000 - 700 000 ловни птици / фазани, кеклици и полудиви патици/. В условията на нестабилната икономическа обстановка, характерна за периода от началото на 90-те години, тази дейност попадна под въздействието на редица неблагоприятни фактори, в резултат на което драстично се намали количеството на разселвания дивеч. Това ограничи до минимум производството и доведе до закриването на редица производствени стопанства. През последните пет години количествата на ежегодноразселваните птици е 60 – 70 000 бр., като за 2002 година спадат на 45 000 бр. - факт, който поставя под въпрос екологичната и природозащитната същност на организацията. Наред с този основен проблем се задълбочиха и редица слабости по места, намаляващи ефекта от разселването:

- Липса на волиери за доотглеждане и адаптация на птиците в ловностопанските райони, където ще се разселват – предпоставка за понасяне на големи загуби при разселването на неукрепнали и недоразвити птици с притъпен инстинкт.
- Омаловажава се необходимостта от профилактика на волиерите, предхождаща получаването на птиците, което крие опасност от появата на нежелани заболявания.
- Доотглеждането на птиците при голяма гъстота, причиняващо забавяне на развитието им и оформянето на перата.
- Непълноценно хранене, вследствие използването на всякакви налични фуражи, водещо до влошаване на телесното състояние и жизнеността на дивеча.
- Липсата на предварителна подготовка на района в който ще се извърши разселването, обрича по-голямата част от разселения дивеч на гибел от страна на хищници; липса на храна, вода и укрития.
- Разселването на птици в неподходящи местообитания по същество е пилеене на средства тъй като липсва ефектът от мероприятиято.

Оттук намаляха значително запасите и ползването на фазана, тракийския кеклик и полудивата патица. В същия период ловците у нас се увеличиха с около 40 хиляди души. Това доведе до допълнително натоварване на запасите от местен дребен дивеч и необходимост от разселване, което не успяваме и досега да осъществим.

Стратегическа цел

Възобновяване на дейността по разселването на дивеч с оглед постигане на реален ефект по възстановяването и стабилизирането на запасите. Постигане на реални резултати на базата на централизация на средства, координация на дейността и прилагане на доказани научно-практически методи и норми в развъждането, разселването и ползването на дивеч. Значително увеличаване на запасите от местен дребен дивеч с оглед използването им за лов от ловците.

Стратегически действия

1. Прилагане на единен подход в системата на НЛРС – СЛРБ при организацията и управлението на всички равнища за възстановяване на разселването върху цялата територия на страната и постигане на устойчиво развитие на популациите от дивеч.
2. Установяване на оптималните количества дивеч, които трябва ежегодно да се разселват, на базата на експертни оценки и анализи.
3. Ясно и точно разделяне на функциите и отговорностите между Националната организация и членуващите в нея ЛРС по разселването на дивеч за постигането на заложените в програмата показатели.
4. Постигане на по-висок ефект от разселването и впоследствие създаване на възможности за повече ловни излети.
5. Децентрализация на отговорността по разселването – заменяне на разчетите отгоре с реалните възможности на местообитанията.
6. Създаване на ефективен и стимулиращ модел за управлението на финансовите средства, постъпващи в Националната организация от ловните такси по чл. 65а, ал.4 от ППЗЛОД.
7. Ефективно използване на бюджетите на ЛРС чрез изграждане на надежден механизъм за финансиране на дейността по разселването.

Практически действия

1. Формиране на експертна група за изготвяне на оценка и картиране на местообитанията за разселване на дивеч с цел научно-обоснованото му планиране по видове и количества в срок до 1 април 2004 г. На базата на данните от картирането на дребнодивечовите местообитания да се извърши тяхното райониране върху територията на цялата страна, за да може да се обособят зоните на отделните видове дивеч за разселване и количествата им в периода до 2008–2010 година. За колхидския фазан и тракийския кеклик да се обособи такава зона на територията на областите Бургас, Ямбол, Сливен, Стара Загора, Пловдив, Хасково и Пазарджик.

За отделните видове дивеч следва да се има предвид следното:

При фазаните:

- местообитания, в които има условия за естествено възпроизводство;

Тези местообитания да се определят без оглед разположението им на територията на Ловно-рибарското сдружение и финансовите възможности на дружините. Разселването да се извършва, като се насищат най-подходящите местообитания на територията на дружеството и се избягва равномерното разселване на птиците в районите на всички дружини. В местата на разселване да се осигури редовно подхранване и се полагат системни грижи за опазване на птиците, за да се даде възможност за естествено възпроизводство.

- местообитания с подходящи условия за разселване и ползване, но без условия за успешно презимуване

В тези местообитания да се полагат необходимите грижи за разселените птици, за да могат същите да възстановят инстинкта си за самосъхранение.

При яребиците и кеклиците:

А. Пролетно разселване

- В зависимост от конкретните метеорологични условия птиците се взимат от производствените стопанства две седмици преди образуване на брачните двойки и се адаптират във волиери за доотглеждане в ловностопанските райони. Саморазселват се след образуване на брачни двойки. Този метод е за препоръчване в районите където няма естествени запаси от тези видове дивеч.
- В ловностопанските райони, където има естествени запаси, птиците също се получават от производствените стопанства преди образуване на брачни двойки и се пускат в местообитанията, където са ятата от естествени птици. Приобщавайки се към тях изкуствено произведените птици образуват брачни двойки.

Б. Лятно разселване

- С оглед увеличаване излетите на ловуване в ловностопанските райони с естествен запас от тези видове, може да се разселват през месеците юли и август птици, които след получаването им от производствените стопанства се доотглеждат във временни волиери и се саморазселват. Задължително условие при това разселване е предварително да бъдат прочистени районите от пернати хищници – свраки, сиви врани и др.

В. Есенно разселване

- В ловностопански райони, в които не се ловува на местен дребен дивеч, може да се предвижда есенно разселване /месеците септември и октомври/. Птиците задължително трябва да се адаптират във временни или постоянни волиери за доотглеждане за срок от 25 до 45 дни, след което да имат възможност да се саморазселват.

2. Определяне на районите за интензивни ловища на дребен дивеч. Изграждане на необходимите биотехнически съоръжения и регистрирането им в Държавните лесничества и Държавните дивечовъдни станции.

В интензивните ловища да се планира ловуване по линия на организиран ловен туризъм или излети за всяка дружина от ЛРС, когато средствата за изграждането им са от дружините.

3. В ловностопанските райони, където се предвижда разселване на едър дивеч, следва да се изградят аклиматизационни огради, като задължително изискване за нормално адаптиране на дивеч.
Оградите да се на места, където може да се извършва ефективна охрана на дивеча по време на престоя му.
4. Приоритетно прилагане на специфични ловностопански мерки за подготовка на ловностопанските райони за естествено саморазселване на доотгледани птици:
 - провеждане на необходимите санитарнохигиенни изисквания и ветеринарна профилактика преди разселването (настаняването) на птиците;
 - регулиране запасите на хищниците и значително намаляване броя на скитащите кучета в периода на доотглеждането и саморазселването на птиците;
 - подобряване и изграждане на нови хранителни и защитни бази за дивеча.
5. Подкрепа на инициативи и мерки, свързани с изграждането на материално-техническа база (временни или постоянни волиери) за доотглеждане на птици за разселване.
6. Планирането на количеството и вида на дивеча за разселване да се извърши както следва:
 - за дребния дивеч – до 1 Декември на предходната година;
 - за едрият дивеч – до 1 Май на текущата година;
7. Реализиране на система за повишаване на квалификацията на кадрите в областта на разселването на дивеч.
8. Усавършенстване на нормативната база с оглед постигане на целите при разселването на дивеча, включваща приемане на задължителни стандарти за закупуването на птици, издаване на наръчник за доотглеждане и разселване на различните видове.
9. Изграждане на информационна система за състоянието на дивечовите запаси на регионално и национално ниво.
10. Периодична информираност на обществеността и ангажиране вниманието на компетентните държавни и обществени органи, имащи отношение по проблемите на разселването на дивеча

**Схема и срокове
за финансиране на дейността по разселване на дивеч в системата на НЛРС “СЛРБ” за
изпълнение на “Национална програма за постигане на устойчиво развитие на дивечовите
запаси”**

В изпълнението на тази програма вземат участие ЛРС и НЛРС -СЛРБ, като финансирането се осъществява по два канала:

- от ЛРС, чрез средства от бюджетите им;
- от НЛРС “СЛРБ”, чрез средства от ловни такси по чл. 65а, ал.4 от ППЗЛОД;

Отчисленията по чл. 65а, ал. 4 от ППЗЛОД по сметката на НЛРС – СЛРБ се разпределят от експертна комисия, която взема решенията относно:

- Разпределяне на средствата от ловни такси по чл. 65 а, ал. 4 от ППЗЛОД по направления – едър и дребен дивеч.
- Определяне на количествата птици за възлагане на производство на производствените стопанства
- Определяне на крайните количества за разселване от ЛРС, като спазва принципа на равнопоставеност между отделните ЛРС и вземе под внимание условията и възможностите на ловните площи;
- Прави предложение до председателя на НЛРС за авансово подпомагане на производствените стопанства със средствата от ловни такси по чл. 65а, ал. 4 от ЗЛОД

Целта на така предложената схема за финансиране е да се стимулира увеличаването на обема на разселвания дивеч, което е и основна предпоставка за постигане на стабилни дивечови запаси и устойчивото им развитие, от една страна и от друга страна активизиране на ЛРС за изпълнение на основната им функция.

1. Финансиране от ЛРС

До 01.12. ЛРС изготвят предложение за изпълнение на програмата за следващата година и подават заявки включващи: вид дивеч, възраст, количество, стопанство,. Заявките се подават към НЛРС.

Всяко ЛРС изготвя заявките си на база на предварително обявени от стопанствата цени.

В срок до 10.03 на съответната година ЛРС сключва договори за покупко-продажба със стопанствата и превеждат авансово 50% от стойността на заявката си. Останалите 50% заплащат в зависимост от условията на договора;

2. Финансиране от НЛРС “СЛРБ”

До 01.03. експертна комисия към НЛРС разпределя финансовите средства от ловни такси по чл. 65а, ал.4 от ППЗЛОД по направления – едър и дребен дивеч.

Разпределението се извършва в зависимост от производствените капацитети и възможности на производствените стопанства, направените вече заявки от ЛРС и програмата за разселване.

Средствата, разпределени за едър дивеч се използват за закупуване на такъв от стопанства / ДДС и предоставянето му на ЛРС, които са се включили в изпълнението на програмата със свои средства и имат изготвен и одобрен от експертната комисия проект;

Средствата, разпределени за дребен дивеч /птици/ се предоставят на производствените стопанства с договор за възлагане на производство.

Произведеното количество птици по това направление се предоставя само на ЛРС, които са се включили в изпълнението на програмата със свои средства.

Пример:

1. До 01.12.2003г. ЛРС "х" подава в НЛРС "СЛРБ" следната заявка:
Вид дивеч: фазан
Възраст: 90 дни
Брой: 1000бр.
Ед. цена 8.00лв.
Стопанство: ФС" Дунав"-Русе
2. До 10.03.2004 г. сключва договор за покуко – продажба и превежда по банков път в "СОКОЛ - БЛРС" ЕООД/ФС" Дунав" –Русе/ 50% от стойността на заявката си – 4 000 лв., останалите 4 000 лв. заплаща при получаване на фазаните, според условията на договора.
3. ЛРС "х" ще получи 1800 - 2000 бр. фазани на 90 дн. възраст – 1000 бр. от заявката и 800 -1000 бр. Допълнителното количество се финансира от НЛРС-СЛРБ чрез средства от ловни такси по чл. 65 а, ал. 4 от ППЗЛОД. Допълнителните количества се определят в зависимост от размера на отчисленията по чл.65,ал.4 от ППЗЛОД в сметката на НЛРС -СЛРБ

По така предложената схема ЛРС "х", включило се в изпълнението на програмата със собствени средства ще получи около два пъти повече дивеч за разселване.

3.Срокове

1. Обявяване на прогнозни цени и възможно количество за производство от стопанствата	01.11
2. Изготвяне на предложение за изпълнение на програмата от ЛРС и подаване на заявки в НЛРС	01.12
3. Решения на експертната комисия и уведомяване ЛРС	01.03
4. Подписване договор за продажба и авансово превеждане на 50% от стойността на заявката от ЛРС към стопанствата	10.03
5. Подписване договор за възлагане на производство между НЛРС и стопанствата и превеждане на 100% от разпределените средства за дребен дивеч	10.03
6. Закупуване и предоставяне на ЛРС, заявили едър дивеч	Съгласно договор